

Povětrnostní podmínky ve vinařských oblastech ČR v roce 2016

Rok 2016 byl teplotně mírně nadprůměrný, srážkově se na většině území příliš neodchyloval od průměrných hodnot. Jeho snad jediným nedostatkem byl výskyt jarních mrazíků v poslední dubnové dekádě, jež poškodily některé porosty.

K popisu průběhu povětrnosti v loňském roce použijeme stejně jako v minulých letech údaje z automatických meteorologických stanic lokalizovaných přímo ve vinicích anebo v jejich blízkosti, které zaznamenávají nejdůležitější meteorologické prvky důležité jak pro vývoj révy, tak i pro signalizaci škodlivých činitelů. Každoročně se tato síť postupně rozšiřuje, takže získáváme údaje z více vinařských oblastí a podoblastí, a to nejen u nás.

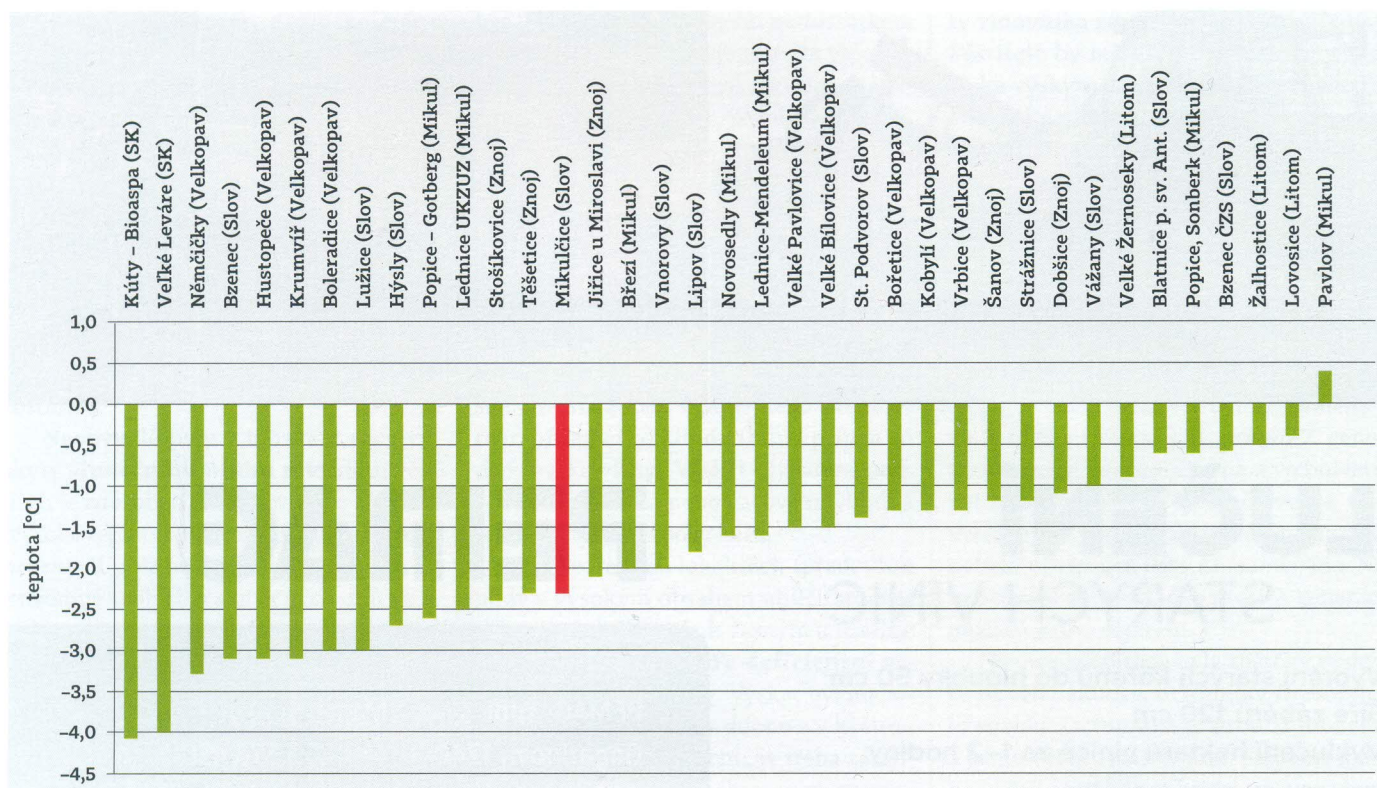
Jarní mrazíky

Jarní mrazíky ve třetí dekádě dubna jsou v našich klimatických podmínkách

žádným výjimečným jevem a souvisí s přestavbou zimní cirkulace atmosféry na letní. V loňském roce se vyskytly ve dnech 25.–29. 4. a jejich závažnost byla umocněna jednak tím, že se vyskytovaly v sérii čtyř až pěti dnů prakticky po sobě, a jednak časnějším nástupem fenofáze rašení révy v důsledku poměrně teplých předchozích měsíců, zejména pak února. Na **Obrázku 1** jsou graficky znázorněny nejnižší naměřené teploty za toto období v jednotlivých vinicích v české a moravské vinařské oblasti. Pro zajímavost jsou do tohoto grafu zařazeny i dvě lokality na Slovensku na Záhorské nížině v těsné blízkosti Slovácké podoblasti, abychom dokumentovali, že topoklimatické pod-

mínky mohou výrazně limitovat pěstování révy i v teplotně jinak příhodných lokalitách.

Na našem území se minimální teploty pohybovaly v těchto dnech od hodnot mírně pod -3 °C až po teploty několik desetin stupně C na svazích Pavlovských vrchů. Z přehledu minimálních teplot lze usoudit, že na velikost poklesu teploty má vliv především konfigurace terénu a až v menší míře geografická poloha. Názorně to lze dokumentovat na lokalitách v Popicích, kdy jedna je na svahu a druhá v údolí pod terasami, přičemž rozdíl v minimálních teplotách byl 2 °C. Podobný rozdíl lze vyzorovat i ve dvou vinohradech v Bzenci. Ukázka poškoze-

Obr. 1: Nejnižší teploty naměřené ve dnech 25.–29. 4. 2016

Obr. 2: Ukázka poškozené vinice v Mikulčicích dne 11. 5. 2016

ní révy v těsné blízkosti meteorologické stanice v Mikulčicích při zaregistrované minimální teplotě $-2,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ je na **Obrázku 2**.

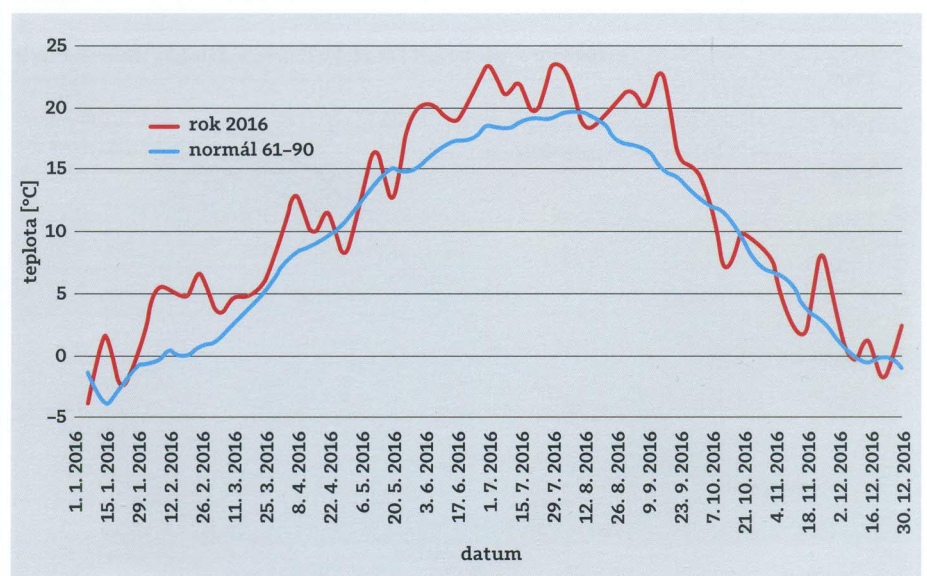
Výskyt jarních mrazíků v loňském roce tak napomohl odhalit kvality jednotlivých viničních tratí. Kromě konfigurace terénu, s níž nelze nic dělat, se v některých případech projevil i vliv vegetace, zabraňující odtoku chladnějšího vzduchu z výše položeného vinohradu. Typicky se může jednat o větrolamy anebo o uzávěry údolí zarostlé křovinami. V některých takovýchto případech by pak stačila drobná změna ke zlepšení odtokových poměrů a předešlo by se zmrznutí, popřípadě alespoň zmírnily následky.

Teplotní poměry

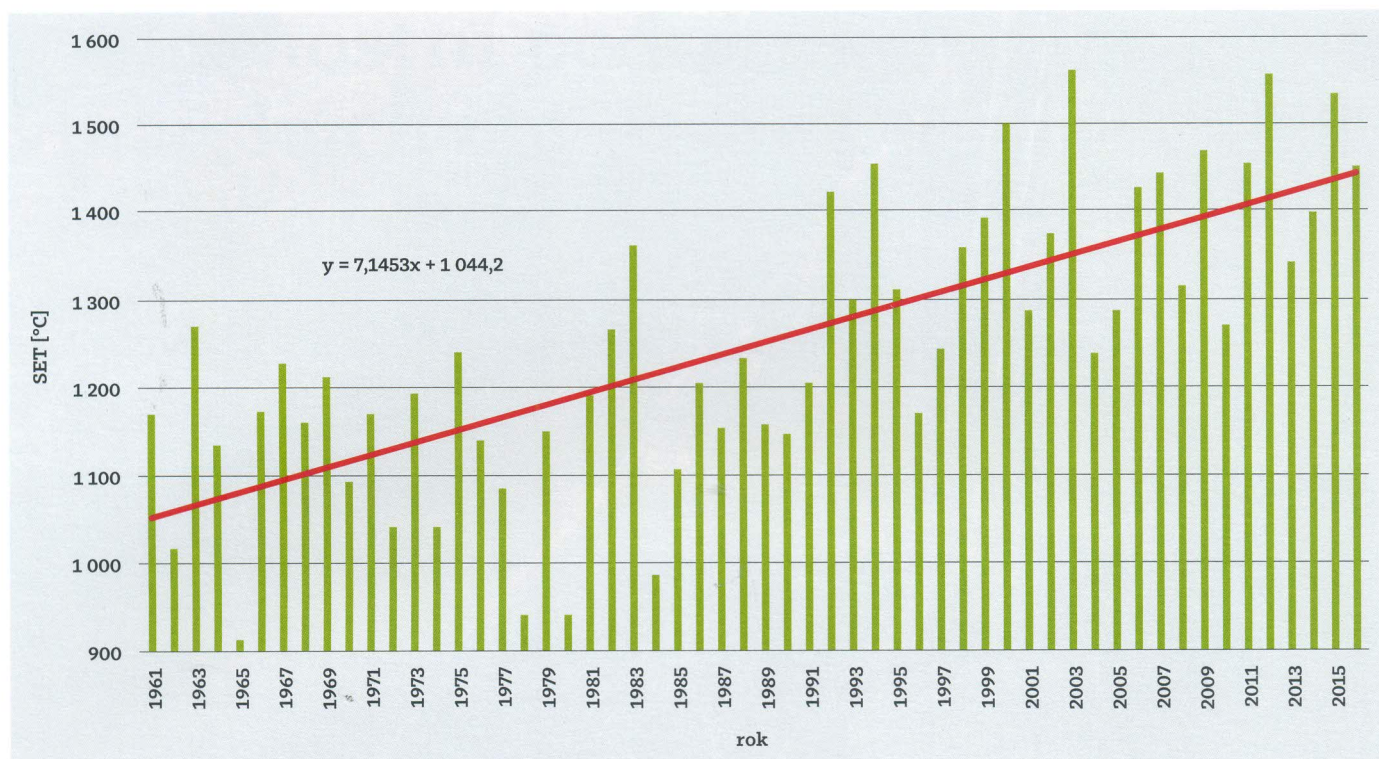
Celkově, nebýt oněch jarních mrazíků, byly teplotní poměry v loňském roce pro vývoj révy poměrně příznivé, jak je vidno z **Obrázku 3**. Téměř po celý rok

se průměrné týdenní teploty držely nad normálem, pouze několik týdnů bylo o něco chladnějších. Na tomto grafu byly

použity normály z let 1961–1990, stanovené z měření ČHMÚ prováděných na šlechtitelské stanici ve V. Pavlovicích;

Obr. 3: Porovnání průměrných týdenních teplot a teplot v roce 2016 pro Velké Pavlovice – šlechtitelská stanice

Obr. 4: Sumy efektivních teplot nad 10 °C pro jednotlivé roky od 1. 4. do 31. 10.

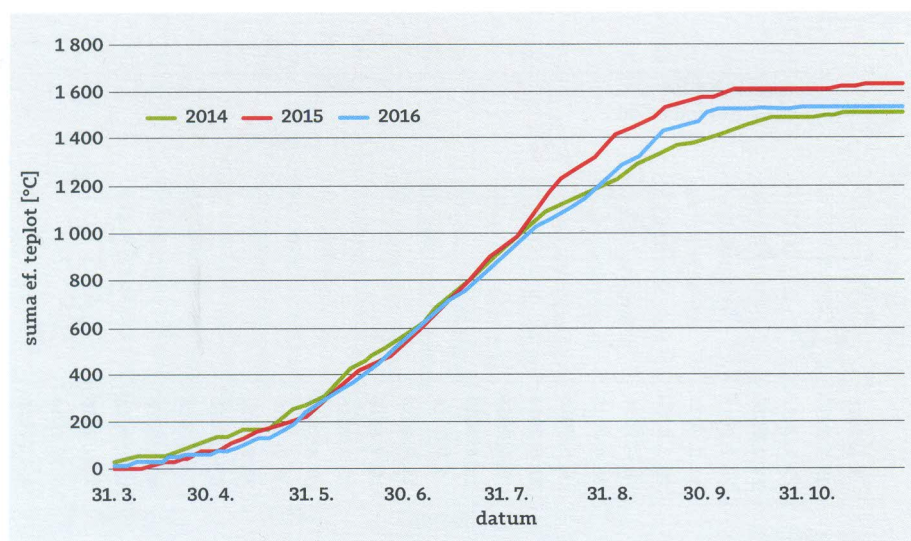
aktuální údaje jsou již z automatické meteorologické stanice umístěné v blízkosti původní stanice ČHMÚ. Teplotně vysoce nadnormální období můžeme pozorovat hned v únoru a v březnu, stejně tak i na počátku dubna. Tyto teplé periody zřejmě přispěly k urychlení vývoje vegetace a jejímu následnému pomrznutí v termínu, který z hlediska výskytu mrazíků v minulosti nebyl nijak výjimečný. Období s odchylkami kolem 5 °C nad normálem se pak vyskytla ještě počátkem

a koncem června a koncem července a příznivé pro dozrávání révy bylo jistě i období ve druhé polovině září, jež bylo o více než 7 °C teplejší. Nevyskytovala se ani příliš dlouhá období horkých vln jako v roce 2015. Projevilo se to i na sumách efektivních teplot nad 10 °C, které byly sice nižší než v roce 2015, ale vyšší než v letech předcházejících, tj. 2013 a 2014 (**Obrázek 4**). Ačkoliv tedy nebyl rok 2016 nejteplejší, přesto se zařadil do série teplejších let posledních dekád. Oproti

poslednímu dlouhodobému normálu vymezenému podle pravidel Světové meteorologické organizace na roky 1961–1990 byl loňský rok asi o 2 °C teplejší, kdybychom však vzali do úvahy dlouhodobý průměr za posledních 30 let, kdy se již začínaly projevovat klimatické změny, byl by nad tímto průměrem jen o necelý 1 °C.

Detailnější pohled na to, v čem se jednotlivé roky navzájem po teplotní stránce lišily, je na **Obrázku 5**. V podstatě až do konce července byl průběh teplotních sum pro tyto ročníky totožný – rozdíly se začaly projevovat až v průběhu srpna, tedy v období dozrávání hroznů. Na křivce z roku 2014 je patrné zpomalení nárůstu vlivem deštivého počasí, jež zhatilo naděje vinařů na dobrou sklizeň, zatímco v roce 2015 se vyskytlo v tomto období teplé počasí, umocňující ve většině vinařských podoblastí vliv vyskytnuvších se srážek na kvalitu a množství sklizených hroznů. Loni pokračoval trend plynulého nárůstu teplotních sum z července i v srpnu a na nějaký čas byl ukončen až v prvních říjnových dnech.

Na **Obrázku 6** je pak sestaven přehled toho, jakých sum efektivních teplot bylo dosaženo v některých dalších vinařských lokalitách. Podle očekávání patří k těm chladnějším lokalitě v české vinařské ob-

Obr. 5: Porovnání vývoje sum ef. teplot v letech 2014, 2015 a 2016 – Velké Pavlovice, šlechtitelská stanice

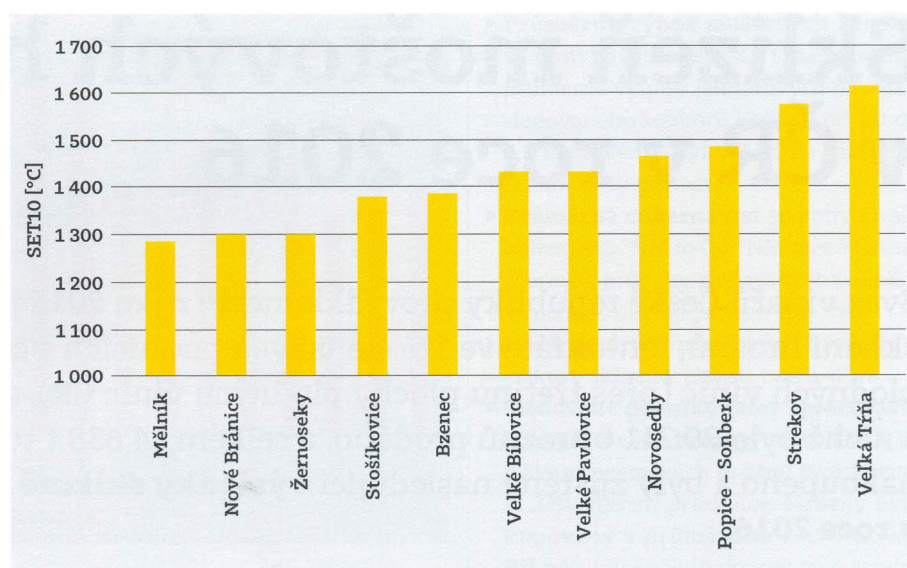
lasti, ale téměř stejná suma byla dosažena i na severním okraji Znojemské podoblasti. V Moravské vinařské oblasti byla tou nejteplejší viniční trať vybavenou meteorologickou stanicí trať Sonberku v Popicích na jižním svahu nad novomlýnskými nádržemi, jen o něco byla chladnější trať v Novosedlích na mírném svahu orientovaném jihozápadním až západním směrem. Pro dokreslení jsou na tomto obrázku i dvě lokality z Južnoslovenské oblasti a z oblasti Tokaj.

Závěr sezóny byl příznivý i pro sběr hroznů na ledové víno – první vhodný termín se dostavil v závislosti na poloze již počátkem prosince, ale i v dalších dnech se vyskytovaly dny s minimálními teplotami pod $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$. V jiných letech si musejí vinaři počkat až do roku příštího, jako např. v roce 2015, kdy teploty poklesly pod předepsanou hranici až 22. 1. v roce 2016.

Vláhové poměry

Srážky byly v loňském roce rozloženy celkem rovnoměrně a dosahovaly přibližně hodnot odpovídajících dlouhodobým normálům. Nevyskytovala se ani déle trvající období zcela beze srážek, ani období s jejich výrazným nadbytkem. Je však skutečností, že v našich vinařských oblastech při normálních teplotách ani normální srážky nestačí k pokrytí veškeré vláhové potřeby révy. Pokud jsou teploty, a tím i evapotranspirace, vyšší, pak tím více nelze srážky odpovídající normálním považovat za zcela dostačující. Výhodou byly poněkud vodnější první měsíce roku, během nichž se alespoň částečně doplnila chybějící vlaha z roku 2015.

Vývoj vlhkostních poměrů lze poměrně dobře dokumentovat na **Obrázcích 7 a 8**, na nichž jsou znázorněny profily půdních vlhkostí na dvou vinicích s rozdílnými druhy půd. Jarní doplnění vláhy vydrželo na obou až do května, načež s postupným nárůstem listové plochy začala půdní vlhkost klesat postupně od svrchních vrstev, s mírným doplněním vydatnějšími srážkami ve třetí dekádě července. Po ukončení vegetace a opadu listů již keře nespotebovaly tolik vody a vlhkost půdy mírně vzrůstala, podzimní srážky však zatím nebyly natolik vydatné, aby se půdní vlhkost výrazněji zvýšila. V Novosedlích, kde převažují lehčí půdy, se oproti Sonberku s těžšími půdami vý-

Obr. 6: Sumy efektivních teplot nad $10\text{ }^{\circ}\text{C}$ v jednotlivých vinicích

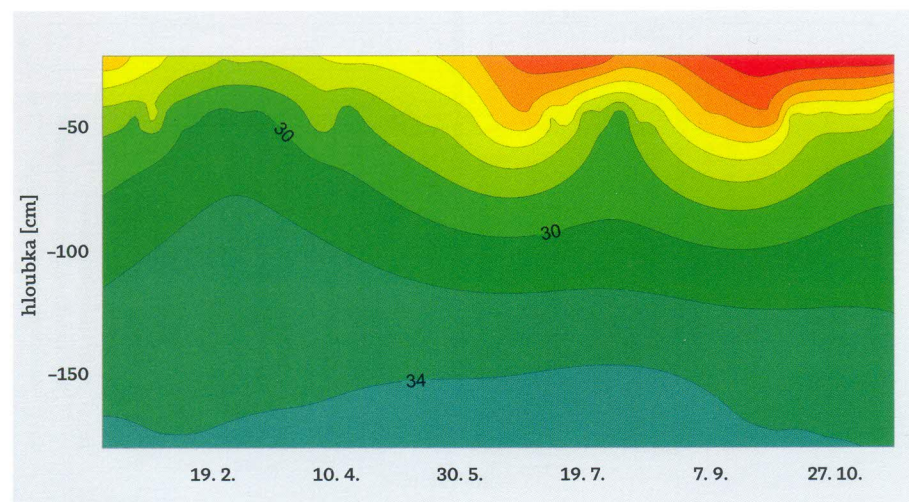
razný úbytek půdní vlhkosti projevoval do větší hloubky.

Až na výskyt jarních mrazíků a s tím spojené poškození vinic lze považovat povětrnostní podmínky v roce 2016 za celkem příznivé pro vývoj révy a produk-

ci kvalitních vín. V žádném z kritických období porosty netrpěly výraznějším nedostatkem ani nadbytkem vláhy a stejně tak i teplotní poměry odpovídaly stupni dosažené klimatické změny bez výraznějších extrémů. ■

Obr. 7: Průběh půdních vlhkostí v lokalitě Novosedly v roce 2016

Obr. 8: Průběh vlhkosti půdy v lokalitě Sonberk v roce 2016